

Jeopolitik Krizler ve Enerji Güvenliği Ekseninde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın AB Enerji Politikalarına Etkileri

Mustafa ÖZALP

Doç. Dr.
Yozgat Bozok Üniversitesi, Yozgat, Türkiye
ORCID: 0000-0002-7311-6173
mustafa.ozalp@yobu.edu.tr

Makale Türü Araştırma Makalesi	Öz Sanayi devrimiyle birlikte devletlerin hem sürdürülebilir büyüme ve kalkınmalarının gerçekleşebilmesi hem de ulusal ve uluslararası güvenliklerinin sağlanabilmesi için enerji, önemli bir kaldıraç haline gelmiştir. Nüfus ve motorlu taşıt sayısının artışı, kentleşme, sanayileşme, yapay zekâ ve veri merkezlerinin dünyada artışına paralel olarak, enerjiye olan talepte her geçen gün artmaktadır. Dolayısıyla “enerji güvenliği”, devletlerin refah seviyelerinin yükselişi ve düşüşünü doğrudan etkileyerek, varoluş ve yok oluşlarıyla paralellik göstermektedir. Bu bağlamda enerji güvenliğinin sağlam temeller üzerine inşa edilmesi ve/veya kırılganlıklar göstermesi, devletlerin ulusal ve uluslararası güvenliklerini doğrudan etkilemektedir. Özellikle Rusya-Ukrayna savaşında görüldüğü gibi Sanayi Devrimi'nden günümüze kadar olan süreçte enerji; devletler arası rekabet, kriz ve savaşlarda bazen “araç”, bazen de hem “araç hem amaç” olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada Rusya-Ukrayna savaşının, Avrupa Birliği (AB) enerji güvenliği üzerine yansımaları analiz edilmiştir. Çalışmada küresel ölçekte savaş sürecinde enerji güvenliği bağlamında, hangi ülkelerin avantajlı duruma yükseldiği ve dezavantajlı duruma düştüğü soruları cevaplanmaya çalışılmıştır. AB'nin enerji güvenliği krizi ile neden karşı karşıya kaldığı ve bu krizi çözmek için hangi politikaları uygulamaya koyduğuna ilişkin sorular, araştırma kapsamında cevaplanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın devamında enerji güvenliği, enerji bağımlılığı ve tek taraflı bağımlılık ilişkilerine dair analizler yapılarak; ülkeler için enerji güvenliğinin daha yüksek oranlara çıkarılabilmesi yolunda (enerji güvenliği garanti altına alınabilmesi), altın kuralın “çeşitlilik” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Birincil Dil Türkçe	
Başvuru Tarihi 6 Aralık 2025	
Kabul Tarihi 10 Şubat 2026	
	Anahtar Kelimeler AB, Rusya, Ukrayna, Savaş, Enerji Güvenliği

Bu makaleye atf için:

Özalp, M. (2026). Jeopolitik Krizler ve Enerji Güvenliği Ekseninde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın AB Enerji Politikalarına Etkileri. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 1-23.

**The Impact of the Russia–Ukraine War on EU Energy Policies
within the Axis of Geopolitical Crises and Energy Security**

Mustafa ÖZALP

Assoc. Prof.
Yozgat Bozok University, Yozgat, Türkiye
ORCID: 0000-0002-7311-6173
mustafa.ozalp@yobu.edu.tr

Article Type Research Article	Abstract With the Industrial Revolution, energy has become a crucial leverage for states to achieve both sustainable growth and development, as well as to ensure their national and international security. The increase in population and motor vehicles, urbanization, industrialization, artificial intelligence, and data centers worldwide are leading to a daily increase in demand for energy. Therefore, "energy security" directly affects the rise and fall of states' prosperity levels, paralleling their very existence and demise. In this context, whether energy security is built on solid foundations or exhibits vulnerabilities directly impacts the national and international security of states. As seen particularly in the Russia-Ukraine war, energy has been used as a "tool" and sometimes as both a "tool and an end" in interstate competition, crises, and wars from the Industrial Revolution to the present day. This research analyzes the implications of the Russia-Ukraine war on the energy security of the European Union (EU). The study attempts to answer the questions of which countries gained an advantageous position and which fell into a disadvantageous position in the context of energy security during a global war. This research attempts to answer questions about why the EU is facing an energy security crisis and what policies it has implemented to resolve it. The study further analyzes energy security, energy dependence, and unilateral dependency relationships, concluding that the golden rule for countries to achieve higher levels of energy security (to guarantee energy security) is "diversification."
Primary Language Turkish	
Submitted 6 December 2025	
Accepted 10 February 2026	
	Keywords EU, Russia, Ukraine, War, Energy Security

To cite this article:

Özalp, M. (2026). Jeopolitik Krizler ve Enerji Güvenliği Ekseninde Rusya-Ukrayna Savaşı'nın AB Enerji Politikalarına Etkileri. *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 1-23.

Giriş

İçerisinde yaşamış olduğumuz yerkürenin güvenliğine yönelik tehditlerin seviyesi sürekli yükseliştir. Bu çerçevede birçok uzman, 21. yüz yılı küresel krizler yüz yılı olarak tanımlamaktadır. Küresel ısınma, iklim değişikliği, kuraklık, göç, siber güvenlik, gıda güvenliği, silahlanma yarışı ve enerji güvenliği dünya güvenliğini her geçen gün tehdit etmektedir.

Sanayi devriminin başlamasıyla birlikte kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtlara olan talep artmıştır. Dünya genelinde sanayileşme, kentleşme, nüfus ve motorlu taşıt sayılarının artışına paralel olarak devletlerin enerjiye olan bağımlılıkları sürekli yükselmektedir. Bu durum tabii olarak 20. yüz yılın başında, iki dünya savaşına neden olmuştur. Bu sebeple 21. yüz yılın ilk çeyreği, devletlerin enerji bağımlılıkları, enerji tedarikleri ve enerji güvenliklerine ilişkin rekabet ve savaşlar ekseninde şekillenmektedir.

Bilgi teknolojilerine dayalı robotlar, yapay zekâ ve veri merkezlerinin dünyadaki artışına paralel olarak, devletlerin enerji tüketimleri de artmaktadır. Bu sebeple enerji, devletlerin sürdürülebilir büyüme ve kalkınmaları başta olmak üzere, çok yönlü ulusal ve uluslararası güvenliklerinin sağlanmasında kilit konumundadır. Dünya enerji tüketiminin yaklaşık %80'i fosil yakıtlardan tedarik edilmektedir. Bu yakıtlar ise dünya genelinde homojen bir şekilde dağılmış durumda değildirler. Bazı ülkeler fosil yakıtlar bakımından zengin, bazı ülkeler ise fakirdirler. Bu rezervler bakımından zengin olan fakat kendi rezervlerini çıkarıp kendi iradesiyle ihraç edemeyen dünyada birçok ülke bulunmaktadır. Bu sebeple enerji diplomasisi veya enerji ekonomisi; enerji ithalatçıları, ihracatçıları ve transit ülkeler arasında büyük rekabetler başta olmak üzere şiddetli kriz ve savaşlar ekseninde şekillenmektedir. Enerji sanayinin, ekonominin ve kalkınmanın bel kemiği olmakla birlikte krizlerin, savaşların ve diplomasinin en etkili aracıdır.

24 Şubat 2022 tarihinde Rusya-Ukrayna savaşı başladığında AB ülkeleri, Rusya'dan ithal ettiği enerjiyi büyük oranda azaltmışlardır. AB bu tarihten itibaren Rusya'dan makul fiyata tedarik ettiği enerjiyi, daha pahalı yol ve yöntemlerle Norveç ve ABD başta olmak üzere çeşitli ülkelere tedarik etmeye başlamıştır. Bu durum tabii olarak AB ekonomisini derinden sarsarak, AB'nin sürdürülebilir büyüme ve kalkınmasını olumsuz yönde etkilemiştir. Rusya-Ukrayna savaşı sürecinde Rusya, Ukrayna üzerinden AB'ye ihraç ettiği petrol ve doğalgazı tamamen durmuştur. 2022'de Rusya'dan çıkıp, Baltık Denizi'nin içerisinden Almanya'ya gelen Kuzey Akım 1 ve Kuzey Akım 2 boru hatları patlatılmıştır. Rusya ve Batı arasında 2004 yılından itibaren Ukrayna merkezli birçok gerilimler yaşanmıştır. Bu gerilimlerin odağını Ukrayna'nın NATO ve AB'ye üye olup olmayacağı tartışmaları oluşturmuştur. Diğer taraftan NATO'nun Rusya ve/veya eski Varşova Paktı üyelerinin sınırlarına doğru genişlemesi, Moskova tarafından tehdit olarak algılanmıştır. Rusya ve Batı arasında tüm bu gerilimler yaşanırken Rusya 2006 ve 2009 yılında AB'ye ihraç ettiği enerji akışında kesintiler yapmıştır. Ardından 2014'te Rusya, Kırım'ı ilhak ederek tekrar enerji akışını durdurmuş ve Donbas bölgesindeki ayrılıkçı hareketleri desteklemeye başlamıştır. Ukrayna merkezli Rusya-AB ve Rusya-Batı arasında yaşanan tüm krizler özetlendiğinde, Rusya'nın enerjiyi silah olarak kullandığı görülmektedir.

Ukrayna savaşı'nın ilk başladığı aylarda ABD ve AB koşulsuz bir şekilde Ukrayna'ya destek olmuşlar fakat Rusya'yı yenilgiye uğratamamışlardır. Ukrayna savaşı, askeri güvenlik bağlamında ABD'nin, AB'yi koruyamayacağını göstermiştir. AB ise kendi savunmasının ABD tarafından sağlanamayacağını anlamakla birlikte özellikle Almanya başta olmak üzere Fransa ve İngiltere savunma harcamalarını hızla arttırmaya başlamışlardır. Bu sebeple AB kendi gayri safi yurt içi hasılasının yaklaşık %3'ünü savunma harcamalarına ayırmaya başlamıştır. Fakat günümüz modern dünyasında güvenlik, sadece askeri harcamaların artırılmasıyla mümkün değildir. Bu çerçevede AB'nin karşı karşıya kaldığı en büyük kriz; AB, ilgili askeri harcamaları arttırabilmek için gerekli enerji talebini nereden karşılayacak? Cam, plastik, kâğıt, çimento ve özellikle de askeri sanayinin bel kemiği olan demir ve çelik enerji yoğun sektörlerdir. Diğer bir ifadeyle bu sektörler en fazla enerji tüketilen sektörlerdir. AB ülkeleri başta olmak üzere tüm ülkeler için savunma, sadece sınırları korumaktan ibaret değildir. Bu sebeple güvenlik bağlamında devletlerin siber sistemlerinin, dronlarının ve çeşitli yazılım sistemlerinin etkin ve verimli kullanılıp, sürdürülebilir enerji tedarikinin sağlanabilmesi için enerji güvenliği hayati önem taşımaktadır. Özetle enerji, günümüz devletler arası güç mücadelesinde önemli bir kaldıraç haline gelmiştir. Bu kaldıraç önümüzdeki yıllarda AB ülkeleri başta olmak üzere birçok ülkenin siyasal, ekonomik, sosyolojik ve kültürel yönlerden değişim ve dönüşümler geçirmesini beraberinde getirecektir.

Bu araştırmada Rusya-Ukrayna savaşı'nın, AB ülkelerinin enerji güvenliği üzerine etkileri analiz edilmiştir. Araştırma taraflar arasındaki enerji ithalat ve ihracatının, tarafların enerji güvenliklerine olan yansımalarıyla genişletilmiştir. Bu bağlamda Rusya için enerji arz güvenliği ve AB için enerji talep güvenliği bağlamında araştırma derinleştirilmiştir. Tüm bu analizler yapılırken AB'nin, enerji güvenliğini sağlamak yolunda, Ukrayna savaşı'ndan ders çıkarıp çıkarmadığına ilişkin sorulara cevap aranmıştır. Araştırma kapsamında enerji savaşı'nın kaybedeni ve kazananının hangi aktörler olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada nitel yöntemle dayalı teorik odaklı literatür çalışması yapılmıştır. İlgili literatür kapsamında ağırlıklı olarak Eurostat, Avrupa Komisyonu ve Uluslararası Enerji Ajansı'nın nicel verilerinden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırma Ukrayna savaşı, enerji güvenliği, enerji bağımlılığı ve karşılıklı bağımlılığa ilişkin birçok literatürle, nitel ve nicel olarak bilimsel çerçevede zenginleştirilmiştir.

Jeopolitik Krizlerin Enerji Güvenliğine Etkileri

Sanayi devrimiyle birlikte devletler arası ilişkilerde enerji zaman zaman doğrudan zaman zaman ise dolaylı yönden baş aktör olmaya başlamıştır. 20. yüzyılda meydana gelen I. ve II. Dünya Savaşları'nın temel sebebinin enerji oluşturmuştur. Dünyada kentleşme, sanayileşme ve nüfus artışı başta olmak üzere motorlu taşıt sayısının artışına paralel olarak enerjiye olan talep artmıştır. Özellikle 2000'lerin başından itibaren bilgi teknolojilerinin hızla ilerlemesine paralel olarak veri merkezlerinin sayısının artması dünyada enerjiye olan bağımlılığı hızla yükseltmiştir. Şişe, çam, plastik, çimento ve demir-çelik gibi ağır sanayi türleri enerji yoğun sektörler olarak adlandırılmaktadır. Dünyadaki nüfus artışına paralel olarak veri merkezleri başta olmak üzere demir-çelik sanayisi gibi pek çok sektörde yoğun enerjiye ihtiyaç duyulması, devletler arası ilişkilerde enerjinin, "kilit" konuma yükselmesini beraberinde getirmiştir.

Enerji, devletlerin sürdürülebilir büyüme ve kalkınmalarında hayati önem taşımaktadır. Diğer taraftan bir ülke için enerji güvenliğinin sağlanması, o ülkenin ulusal ve uluslararası güvenliğinin sağlanmasıyla doğru orantılı hale gelmiştir. Enerji, insanın modern yaşamının tüm üretim ve tüketim zincirleri içerisinde kesin gerekli bir unsur olduğundan dolayı, günümüzde devletler büyük oranda enerji politikalarını dış politikalarının odağında şekillendirmeye başlamışlardır.

Azime Telli enerjinin jeopolitik ve jeostratejik amaç ve araçlar olarak kullanımının her geçen gün yaygınlaştığını şu şekilde vurgulamaktadır:

“... uluslararası politikada enerji kaynaklarının ana mesele olduğu bir dönemin başladığı... Enerji kaynaklarının artık ulusal güvenlik ve dış politikanın bir parçası haline dönüştüğü... Enerjinin devletlerin güvenlik ve dış politikalarından ayrılmaz bir hale geldiği... Enerji kaynaklarının bazen bir silah (sopa) bazen de bir ödül (havuç)” (Telli, 2025, s. 1022)

Sanayi devriminden itibaren dünyada enerji kaynakları başta olmak üzere enerji geçiş güzergâhları ve lojistik merkezlerini kontrol eden ülkeler dünyada lider ülkeler olmuşlardır. Diğer bir ifadeyle dünya enerji rezervlerine hükmeden aktör ve aktörlerle, dünya liderliği arasında paralellik bulunmaktadır (Sevim, 2012, s. 4379).

1967'deki Arap-İsrail savaşında ve 1973'teki Yom Kippur Savaşı'nda Arap ülkeleri başta olmak üzere OPEC üyeleri Avrupa ülkelerine petrol akışını durdurmuşlardır. Bu durum özellikle 1973'te dünya petrol krizine sebebiyet vererek, enerji fiyatları dört kat artmıştır (Sevim, 2012, s. 4384). 2008'deki Rusya-Gürcistan ve 2025 yılının Haziran ayında gerçekleşen 12 günlük İran-İsrail savaşında olduğu gibi her küresel kriz dönemlerinde enerji fiyatları hızla yükselmiştir. Dünyada insanlar ve devletler var olduğu sürece krizler, kaoslar ve savaşlar hep olacaktır. Bu sebeple küresel enerji krizlerini dünyada tamamen bitirmek mümkün değildir. Dünyanın herhangi bir bölgesinde veya ülkesinde çıkan bir kriz, küreselleşmiş dünya ortamında doğrudan ya da dolaylı olarak tüm devletleri etkileyebilmektedir. Kaynak bakımından enerji fakiri olan devletler küresel enerji krizlerinden asgari seviyede etkilenbilmeleri için dış bağımlılık oranlarını azaltmalıdır. Bu durum ise nükleer ve toryum başta olmak üzere yerli ve milli teknolojilerle kendi öz kaynaklarının kullanımının artırılmasıyla mümkündür. Küresel krizlerin ve enerjiye olan talebin her geçen gün arttığı günümüz dünyasında, enerji güvenliğinin sağlanmasına yönelik tehditler de artmaktadır. Bu bağlamda enerji jeopolitiği bakımından devletler üç ana gruba ayrılmışlardır. Bunlar:

- Enerji arz ülkeleri,
- Enerji transfer ülkeleri ve
- Enerji talep ülkeleridir (Telli, 2025, s. 1024)

Küresel krizlerle boğuşan günümüz uluslararası ilişkiler karmaşasında her devletin kendi enerji güvenliğini sağlamasına yönelik büyük farklılıklar söz konusudur. Örneğin Rusya, Türk Cumhuriyetleri ve Orta Doğu gibi enerji rezervleri bakımından zengin olan devletler kendi enerji güvenliklerini sürdürülebilir kılabilmek için enerji talep eden ülke çeşitliliğini arttırmaya çalışmaktadırlar. Diğer taraftan Çin, Hindistan, AB ve Türkiye gibi ülkeler de enerji rezervleri bakımından çok da zengin olmayan talep coğrafyasında yer almaktadırlar. Bu ülkeler enerji talep ülkeleridirler. Enerji talep ülkeleri ise arz edilen enerjiyi yani kaynağı çeşitlendirmeye çalışmaktadırlar (Sevim, 2012, s. 4381).

Enerji güvenliği kavramı birbiriyle iç içe geçmiş, ulusal ve uluslararası odaklı birçok gelişmeyle doğrudan açıklanabilecek bir kavramdır. Bu çerçevede ülke içerisinde enerji güvenliği kavramı, tüketilen her türlü enerjinin üretim aşamasından, iletim ve dağıtım sistemleri başta olmak üzere, enerji alt yapısına yönelik oluşabilecek olası terör saldırılarının bertaraf edilmesiyle birlikte, geleceğe yönelik yatırım kapasitesinin sürdürülebilir olmasıdır (Sevim, 2012, s. 4385). Dış politika çerçevesinden enerji güvenliği tanımladığında tüketilen enerjinin:

- Güvenli ülke kaynaklardan,
- Güvenli ülke güzergâhlardan,
- Kesintisiz ve sürdürülebilir bir şekilde,
- Kaynak ve ülke çeşitliliğini arttırarak,
- Uluslararası düzeyde Makul fiyata (Hesaplılık) ve
- Öngörülebilir politik senaryolar çerçevesinde tedarik edilmesi sürecidir. (Özalp, 2025, s. 651).

Enerji uğruna verilen ilk büyük mücadele 1800'lü yılların ortasından itibaren İngiltere'nin Hindistan'a, Rusya'nınsa Türkistan üzerine doğru yayılma politikası izlemeleriyle başlamıştır. İlgili yıllarda bu yayılma politikası "Büyük Oyun" olarak adlandırılmıştır (Sevim, 2012, s. 4387). 1900'lü yılların başında Almanya'nın, Basra Körfezi bölgesindeki petrol rezervlerine ilgisi artmıştır. Almanya bu çerçevede Musul ve Kerkük petrollerini çıkarıp ülkesine götürebilmek için "Berlin-Bağdat Demiryolu" projesine başlamıştır. İlerleyen yıllarda bu süreç Osmanlı Devleti ve Almanya'nın I. Dünya Savaşı'nda aynı ittifakta yer almalarına önemli dayanak oluşturmuştur (Sevim, 2012, s. 4382). II. Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin dünyada başat konumuna yükselişinde, Suudi Arabistan başta olmak üzere Orta Doğu petroleri üzerindeki etki gücü önemli rol oynamıştır. Bu etki güç, ABD egemenliğinin günümüze kadar devam etmesini beraberinde getirmiştir. 2010 yılından itibaren kaya gazı devrimiyle ABD'de enerji bolluğu ortaya çıkmıştır. Bu durum öncesinde enerji ithalatçısı olan ABD'yi, ihracatçı konumuna yükseltmiştir. Petrol üretim maliyetleri açısından, ABD petrolü ile Suudi Arabistan bölgesinden çıkarılan petrol arasında çok büyük fark vardır. Yaklaşık olarak bir varil petrolün ABD'deki çıkarım maliyeti 10 dolarken, bu maliyet Suudi Arabistan'da yaklaşık 0,5 ile 2 dolar arasındadır (Sevim, 2012, s. 4383). Bu durum tabii olarak enerji kaynakları başta olma üzere enerji iletim koridorları ve enerji lojistik merkezlerinin kontrolünü sağlayanın, aynı zamanda küresel dünyanın lideri konumuna yükseldiğini göstermektedir. İsrail'in kuruluşundan günümüze kadar Orta Doğu'daki varlığı ve İsrail'in yayılcılığı dünyada birçok küresel krize yol açmıştır. Bu krizler sürecinde birçok devletin enerji güvenliğine yönelik sayısız tehditler oluşmuştur. 1967 yılında yaşanan Arap-İsrail savaşında Süveyş Kanalı'nın uzun yıllar kapalı kalması ve 1973 yılına giden küresel enerji krizine yönelik ortamın hazırlanması, enerjinin devletlerin dış politikada temel kavga sebeplerinden birinin olduğunu yansıtmaktadır. Sanayi devriminden günümüze kadar geline süreçte enerji kaynaklarına sahip olmak, devletlerin dış politikalarında hem temel amaç olmakla birlikte, hem de belirli amaçlara ulaşmak yolunda kullanılan bir araç olmuştur (Telli, 2025, s. 1020). Dolayısıyla devletlerin enerji güvenliği bağlamında, enerji bağımlılığı ve karşılıklı bağımlılıkları amaçlar ve araçlar çerçevesinde iç içe geçmiş durumdadır. Bu kısır döngü jeopolitik kırılmalar ve krizleri tetiklemektedir.

Geçmişten Günümüze AB'nin Enerji Politikaları

AB'nin enerji politikası, Birliğin kuruluşunun temelini oluşturmuştur. Avrupa ülkeleri II. Dünya Savaşı'na kadar olan süreçte birbirleriyle sık sık savaşmışlardır. II. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkarmış olduğu büyük kayıplar sonrasında, kıta Avrupa'sında "enerji kaynaklarının ortaklaşa kullanımı fikri barış planlarını" beraberinde getirmiştir. 18 Nisan 1951'de Paris Antlaşması'yla kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT), Avrupa'da sürdürülebilir barışı beraberinde getirerek günümüz AB'sinin oluşumuna lokomotiflik yapmıştır. Böylelikle AB içerisinde enerji politikaları barışın simgesi haline gelmiştir (Boztürk ve Önal, 2025, s. 234). Sürdürülebilir büyüme ve kalkınma yolunda AKÇT, 20 yüz yılın en büyük sosyal ve iktisadi entegrasyon projesidir. Bu projede ilerleme kaydeden kıta Avrupa'sı ülkeleri, enerji alanında işbirliklerini daha ileri seviyelere taşımak için 1957 yılında Roma Antlaşması'yla Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM)'nu kurmuşlardır. Bu gelişmelere paralel olarak Roma Antlaşması gereğince Kıta Avrupa'sında Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) kurularak enerjinin üretimi, tüketimi ve kullanımı hususunda işbirliği alanları genişletilmiştir. Günümüz AB'sinin temellerinin atıldığı üç önemli (AKÇT, EURATOM ve AET) antlaşmadan, ikisinin enerji odaklı olması enerji arz ve talep güvenliğinin Birlik içerisinde ne kadar önemli olduğunu yansıtmaktadır (Yıldız, 2013, s. 159). AKÇT kömür ve çelik sektörlerinin Birlik içerisindeki yönetimini içermektedir. EURATOM'la birlikte kıta Avrupa'sında petrol, doğalgaz ve elektrik ise AET'nin yönetimine devredilmiştir. Böylelikle AB'nin kuruluşuna öncülük eden AKÇT ülkeleri (Almanya, İtalya, Fransa, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg) enerji yönetimine ilişkin politikalarını kendi kurdukları uluslar üstü organlara devrederek ekonomik entegrasyona giden süreçleri hızlandırmışlardır (Soytürk, 2020, s. 314). AET ile birlikte kurulan EURATOM'la, üyeler arasında nükleer enerjiye yönelik iş birliğinin artırılması, bu enerjinin temiz, güvenli ve barışçıl yollarla kullanılması amaçlanmıştır (Soytürk, 2020, s. 315). Birlik içerisinde ilerleyen yıllarda nükleer enerjiden elektrik üretimine ilişkin dengesizlikler oluşmuştur. Örneğin Fransa çok ileri düzeylerde nükleer enerjiden istifade ederken, Almanya gibi ülkeler çok az düzeyde, Avusturya gibi ülkeler ise nükleer enerjiden hiç yararlanmamışlardır. Bu politikaların gelişiminde çeşitli ülkeler içerisindeki yeşil hareketler (Yeşiller Partisi) etkin rol oynamışlardır.

Kömür ve çelik başta olmak üzere tüm fosil yakıtlar ve nükleer enerjinin birlikte işletilmesi ve yönetilmesini ön gören AB'nin kuruluş antlaşmalarının nihai hedefi ortak pazardır. Dolayısıyla AB kuruluşundan günümüze ortak ekonomik entegrasyonu hedeflemiştir. Ortak pazar hususunda AB çok büyük oranda hedefine ulaşmıştır. Fakat siyasal entegrasyona/birliğe yönelik istenilen başarıya henüz ulaşamamıştır. Siyasal bütünlüğün olmadığı AB içerisinde, enerji politikalarının başarıya ulaşması mümkün değildir.

1973'teki dünya petrol krizi AB içerisinde enerji arz güvenliğine yönelik sorunların artmasını beraberinde getirmiştir. Krizle birlikte AB ülkelerinde enerjinin etkin ve verimli kullanımı başta olmak üzere, kaynak çeşitliliği, enerji tasarrufu ve alternatif enerji kaynaklarından daha fazla istifade etmeye yönelik çalışmalar hız kazanmıştır (Alsaleh ve Kihir, 2025, s. 31). 1990'lı yıllara gelindiğinde AB, enerji politikalarını; küresel ısınma, iklim değişikliği ve çevresel sürdürülebilirlik kapsamında Yeşil Enerjiye yönelik şekillendirmeye başlamıştır. Bu bağlamda AB, 1992'deki BM İklim Değişikliği Çerçeve

Sözleşmesi doğrultusunda, 1997'de ilan edilen Kyoto Protokolü ve 2015'teki Paris Antlaşması çerçevesinde enerji politikalarına yön vermeye başlamıştır (Özel Özcan ve Şahin, 2023, s. 31). Bu politikalar kapsamında AB çevresel sürdürülebilirliği ve temiz kaynaklardan enerji üretimini, enerji politikalarının merkezine yerleştirmeye çalışmıştır. Temiz ve yeşil enerji politikaları kapsamında AB, fosil yakıtlardan enerji üretimini asgari seviyeye indirmeye ve çevre dostu enerji kaynaklarının kullanımını arttırmaya yönelik mevzuatlarını yenilemiştir. 2019 yılında AB, Avrupa Yeşil Mutabakatı doğrultusunda, 2050 yılına kadar net sıfır karbon emisyonu hedefini belirlemiştir (Özel ve Şahin, 2023, s. 34). 2010 yılında AB, 2020' yılına yönelik "20-20-20" strateji hedefleri belirlemiştir. Bu çerçevede AB fosil yakıt kullanımından kaynaklanan sera gazı emisyonlarını %20 azaltmayı, yenilenebilir enerji kullanımını ve enerji verimliliğini ise %20 arttırmayı taahhüt etmiştir (Alsaleh ve Kihir, 2025, s. 32).

AB'nin Yeşil Mutabakat'ı sadece karbon nötr bir Avrupa hedefi içermemekle birlikte, Birlik içerisinde sanayiden ulaşıma, tarımdan turizme kadar her türlü enerjinin üretimi ve tüketimi döngüsünde birçok sektörü temiz ve yeşil enerjiye yönelik dönüştürmeyi ön görmektedir. Bu kapsamda AB, 2030 yılına kadar, karbon emisyonlarının 1990'daki seviyeye oranla %55 azaltılması yönünde hedef belirlemiştir (Alsaleh ve Kihir, 2025, s. 32).

AB ülkeleri Rusya'nın Şubat 2022'de Ukrayna'ya saldırmasının hemen ardından, Mayıs 2022'de REPowerEU planını başlatmıştır. AB REPowerEU planı kapsamında Rusya'dan ithal ettiği tüm enerji ürünlerini en kısa sürede asgari seviyelere düşürmeyi hedeflemiştir. Avrupa Komisyonu REPowerEU Planı'nın başarılı olabilmesi için yaklaşık 300 milyar avro değerinde finansal kaynak ayırmıştır (REPowerEU, 2025a). Üç temel sütun üzerine bina edilen REPowerEU Planı, AB'nin tüketmiş olduğu enerjinin;

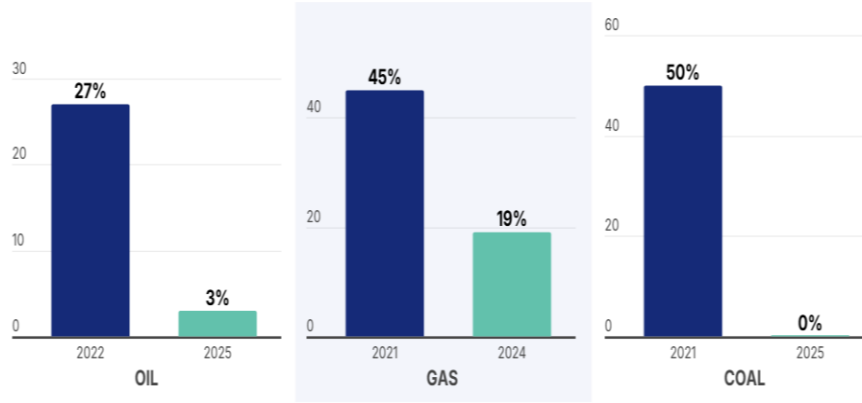
- Tasarruflu
- Kaynak çeşitliliğini artırarak,
- Temiz ve çevre dostu kaynaklardan tedarik edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (REPowerEU, 2025a).

REPowerEU Planı'nın detaylarında AB;

- 2027 yılının sonunda Rusya'dan hem boru hatlarıyla hem de sıvılaştırılmış olarak gelen gaz akışını,
- 2027 yılının sonunda Rusya'dan gelen petrol akışını ve

Uranyum zenginleştirme başta olmak üzere nükleer teknolojilere yönelik Rusya'dan yapılan ithalatın tamamını durdurmayı hedeflemektedir (REPowerEU, 2025a).

Şekil 1'e göre 2022-2025 yılları arasında AB'nin Rusya'dan yaptığı petrol ithalatı %27'den, %3'e düşmüştür. 2021-2024 yılları arasındaki gaz ithalatı ise %45'ten, %19'a gerilemiştir. İlgili yıllar arasındaki kömür ithalatı ise sıfırlanmıştır. Kırım'ı ilhakından önce (2014) Rusya, petrol ihracatının yaklaşık %70'inden fazlasını ve doğalgaz ihracatınınsa yaklaşık %90'ını Avrupa ülkelerine transfer etmiştir (Telli, 2025, s. 1034). Rusya'nın Ukrayna'yı işgal ettiği 2022 yılında, AB'nin Rusya'ya olan enerji bağımlılığı yüksek düzeylerde seyretmiştir. Bu durum 2006, 2009 gaz krizleri başta olmak üzere, Rusya'nın 2008'de Osetya ve Abhazya'yı, 2014'te de Kırım'ı ilhak etmesinin AB tarafında ders alınmadığını göstermektedir.

Şekil 1: 2022-2025 yılları arasında AB'nin Rusya'dan Enerji İthalatı (REPowerEU, 2025a)

Avrupa Komisyonu'nun 16 Mayıs 2025 tarihli raporuna göre AB'deki elektriğin yaklaşık yarısı (%47) yenilenebilir kaynaklardan tedarik edilmektedir. Bu çerçevede rüzgâr ve güneş enerjisine dayalı kurulu kapasite 2021-2024 yılları arasında kümülatif olarak %58 artış göstererek, ilgili yıllar arasında ortalama 38 milyar metreküp doğalgaz tasarrufu sağlanmıştır (REPowerEU, 2025b). 2023 yılına kadar enerji tüketimini %11,7 oranında azaltmayı hedefleyen AB, enerji verimliliği ve tasarrufu çerçevesinde çeşitli teşviklere yönelik fonlar oluşturmuştur. Enerji verimliliği ve tasarrufu kapsamında AB, 2022 yılının Ağustos ayı ile 2025 yılının ocak ayları arasında gaz tüketimini %17 oranında azaltarak, yıllık 70 milyar metreküp daha az gaz tüketmiştir (REPowerEU, 2025b). Avrupa Komisyonu'nun 12.5.2025 tarihli REPowerEU Planı'na göre enerji verimliliği ve enerji tasarrufu çerçevesinde alınan kararların uygulanması durumunda, 2030 yılına gelindiğinde AB yaklaşık 100 milyar metreküp daha az doğalgaz tüketecektir (European Commission, 2025a). AB REPowerEU Planı kapsamında, enerji altyapısının Birlik içerisinde güçlendirilmesi ve yenilenebilir enerji projeleri başta olmak üzere enerji tedarikinde çeşitliliğin artırılmasına yönelik, 2027 yılına kadar yaklaşık 245 milyar Euro'luk destekleme paketi açıklamıştır (European Commission, 2025a). Avrupa Komisyonuna göre, AB'nin enerji krizine yönelik çözüm önerileri kapsamında 2025'te 45 milyar avro, 2030'da 130 milyar avro ve 2040'ta ise yaklaşık 260 milyar avro tasarruf sağlanması öngörülmektedir (European Commission, 2025b).

2023 yılında toplam enerji tüketimi içerisinde yenilenebilir enerjinin payı %24,5 olan AB ülkeleri 2030 yılına yönelik yeni bir hedef belirleyerek bu oranı %45'e çıkarmak hususunda anlaşmışlardır (European Commission, 2025b). AB'deki güneş enerjisinin kurulu güç kapasitesi 2022'de 207 GW, 2023'te 272,5 GW ve 2024'te de 338 GW olarak gerçekleşmiştir. AB REPowerEU planı kapsamında 2030 yılına kadar en az 700 GW'a ulaşmayı hedeflemiştir (European Commission, 2025c).

Rusya-Ukrayna savaşı sonrasında AB enerji ithalatında çeşitliliği arttırmak amacıyla Katar, Cezayir, Azerbaycan, ABD ve Norveç ve gibi ülkelerle yeni antlaşmalar imzalamıştır. Bununla birlikte AB, yenilenebilir enerji alanında özellikle yeşil hidrojen üretimine ilişkin Tunus, Mısır ve Fas gibi Akdeniz ülkeleriyle işbirliği alanlarını geliştirmek yolunca birçok adımlar atmıştır (Alsaleh ve Kihtir, 2025, s. 34). AB tüm bu adımları atarken iki temel stratejik sonuca ulaşmayı hedeflemiştir. Bunlardan (Alsaleh ve Kihtir, 2025, s. 34):

- Birincisi enerji tedarikinde jeopolitik özerkliğe ulaşarak, Rusya'ya olan enerji bağımlılığını asgari seviyelere indirmek ve böylelikle AB dış politikada manevra alanının genişletilmesi amaçlanmıştır.
- İkincisi ise yeşil teknolojiler ve yenilenebilir enerji kaynaklarıyla daha fazla enerji üreterek AB'nin normatif güç kapasitesini arttırmaktır. Böylelikle AB karbon emisyonlarını azaltarak küresel ısınma ve iklim değişikliğinin ortaya çıkardığı çevresel zararları asgari seviyeye indirmeyi amaçlamaktadır. Diğer bir ifadeyle AB, çevresel güvenlik politikalarını dış politikayla entegre etmeye çalışmaktadır.

Rusya-Ukrayna Savaşı başta olmak üzere AB Yeşil Mutabakatı, REPowerEU Planı, Paris İklim Anlaşması ve sıfır karbonlu kıta olma hedefleri, AB'nin enerji diplomasisini yalnızca bir enerji arz güvenliği meselesi olmaktan çıkararak çevresel taahhütler, stratejik bağımsızlık ve küresel liderlik hedefleri doğrultusunda bir dış politika aracına dönüştürmüştür (Alsaleh ve Kihir, 2025, s. 34). AB'nin en büyük avantajı Rusya'dan ucuz ve kolay bir şekilde enerji ithal edebilmesiydi. Günümüzde AB her ne kadar eski gücünde olmasa da küresel olarak hala bir güç merkezidir. AB nüfusu, teknolojisi, üretim, finans ve kültür merkezleriyle dünyada hala çekim merkezi oluşturmaya devam etmektedir (Keskin, 2023, s. 61).

Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım oranı AB içerisinde her hecen yıl artmaktadır. 2024 yılında AB ülkelerinde üretilen elektriğin %91'i çevre dostu kaynaklardan tedarik edilmiştir. Bu bağlamda yenilenebilir kaynaklardan küresel elektrik üretiminin %41 olduğu düşünöldüğünde, AB ülkeleri dünya ortalamasının çok üzerindedir (EMBER, 2025b). 2024 yılında tüketmiş olduğu elektriğin %29'unu rüzgâr ve güneş enerjisinden üreten AB, %29'unu fosil yakıtlardan, %24'ünü de Nükleer enerjiden üretmiştir. Güneşten (%11, 304 TWh) sağlanan elektrik hızla yükselerek, ilk kez kömür (%10, 269 TWh) kaynaklı elektrik üretiminin önüne geçmiştir. Bu yönüyle AB, 2023-2024 yılları arasında %9 oranında karbon emisyonu azaltımı sağlamıştır. Birlik içerisinde Danimarka (%88) ve Portekiz (%85) gibi bazı ülkeler, elektriğin büyük bir kısmını yenilenebilir kaynaklardan tedarik etmektedirler (EMBER, 2025b).

Avrupa Yeşil Mutabakatı ve REPowerEU Planı kapsamında gerçekleşen ilerlemeler sonucunda AB'nin toplam enerji tüketimi içinde yenilenebilir enerji kaynaklarının oranı 2019-2024 yılları arasında %34'ten, %47'ye yükselmiştir. Bu gelişmeye paralel olarak ilgili yıllar arasındaki fosil yakıt kullanımı ise %39'dan, %29'a gerilemiştir. Yeşil dönüşüm çerçevesinde AB enerji sektörü derin ve hızlı bir dönüşümden geçmiştir (EMBER, 2025c).

EMBER'in verilerine göre AB 2019 yılından günümüze kadar rüzgâr ve güneş enerjisi kapasitesinin arttırılması yolunda Yeşil Mutabakatı uygulamasaydı, 92 milyar metreküp daha fazla gaz ve 55 milyon ton daha fazla taş kömürü ithal etmek zorunda kalacaktı. Bu çerçevede AB, 59 milyar avroluk fosil yakıt ithalatının önüne geçmiştir (EMBER, 2025c).

Batı-Rusya İlişkilerinde Ukrayna

Osmanlı Devleti'nin zayıflayıp dağılmasına paralel olarak, Türkistan coğrafyası başta olmak üzere Doğu Avrupa ve Balkanlar'da, Rusların nüfuz alanları artmıştır. Özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) çöküşüne kadar olan süreçte Rusların, Ukrayna üzerindeki hâkimiyeti devam etmiştir.

SSCB'nin dağılması sonrasında Ukrayna bağımsızlığına kavuşmuştur. 1991 yılında kendisini SSCB'nin varisi olarak iddia eden Rusya Federasyonu kurulmuştur. Rusya Federasyonu ise eski Varşova Paketi üyelerini bir arada tutmak için Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT)'nu kurmuştur. Rusya önderliğinde kurulan BDT, eski Varşova Paketi üyesi olan 15 ülkeden 12'sinin katılımından oluşmuştur. İlerleyen yıllarda Türkmenistan 2005'te, Gürcistan 2008'de Ukrayna ise 2014'te BDT'den çıkmıştır. Bu ülkelerin BDT'den ayrılma sebepleri ise Türkmenistan'ın 2005'te tarafsızlık politikası gütmek istemesi, Rusya'nın 2008'de Gürcistan'ın Osetya ve Abhazya bölgelerine saldırması ve 2014'te Ukrayna toprağı olan Kırım'ın Rusya tarafından ilhakıdır (Stratejik, 2015).

Rusya Federasyonu kurulduğu günden itibaren, Ukrayna'nın bağımsız bir devlet statüsünde olmasını sürekli memnuniyetsizlik penceresinden ele almıştır. Sebebi ise Rusya'nın iddialarına göre, Ukrayna ve Rusların aynı toplum olan, Slav grubuna mensup olmaları ve Ukrayna halkının büyük bir kısmının Rusça konuşuyor olmasıdır. Diğer gerekçeler ise Ukrayna'nın özellikle tarım başta olmak üzere sanayi alanında (Donetsk ve Luhansk'tan oluşan Donbas bölgeleri) büyük zenginliklere sahip olmasıdır (Çiçek ve Birvural, 2024, s. 1256). Ukraynalılar ve Ruslar, her ne kadar Slav ırkı olsalar da iki toplum arasında sosyal, kültürel ve siyasal yönetişime ilişkin çok büyük farklar vardır. Batı ve Rusya'nın, Ukrayna'yı siyasal olarak sürekli kendi pozisyonuna çekme çabaları, Ukrayna'da Batıcılık ve Avrasyacılık tartışmalarının farklı bir boyuta evrilmesine yol açmıştır. Bu bağlamda Ukrayna halkı zaman zaman kimlik sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır (Çiçek ve Birvural, 2024, s. 1256). Bu sebeple 2000'lerden itibaren Ukrayna'da yapılan tüm seçimlerde adaylardan biri Batı yanlısı olurken diğeri ise Rus yanlısı olmuştur.

2004 yılında Ukrayna'da yapılan seçimler Rus yanlısı Viktor Yanukoviç ve Batı yanlısı Viktor Yuşçenko arasında gerçekleşmiştir. Seçimleri Yanukoviç kazanmıştır. Seçimlere hile karıştırıldığı gerekçesiyle 2004 yılının Kasım ayında Ukrayna'da şiddetli protestolar yaşanmış ve bu olay "Turuncu Devrimi" olarak tarihe geçmiştir. Turuncu Devrimi, Rusya ve Batı'nın Ukrayna'na üzerinde nüfuslarını arttırma mücadelesinin belirgin göstergesidir (Adatepe ve Göçoğlu, 2025, s. 249). 2004'te yaşanan bu gelişmeler günümüzde Ukrayna'nın içine düştüğü duruma ortam hazırlamıştır. Ukrayna'daki şiddetli protestolar gölgesinde 2004 sonrasında Yuşçenko cumhurbaşkanı, Batı yanlısı Yuliya Timoşenko ise başbakan olmuştur. Tabii olarak bu tarihten sonra Ukrayna'nın Batı'ya yönelimi hız kazanmıştır (Adatepe ve Göçoğlu, 2025, s. 249). Tüm bu yaşanan gerginlikler sürecinde Rusya, Ukrayna üzerinden AB ülkelerine transfer ettiği doğalgazı kış ortasında kesmiştir. 2006 yılı sonrasında Ukrayna'da siyasal ve ekonomik olmak üzere birçok kriz baş gösterince, Rusya yanlısı Yanukoviç parlamento seçimlerini kazanarak başbakan olmuştur (Adatepe ve Göçoğlu, 2025, s. 250). 2010 yılında tekrar iktidara gelen Yanukoviç her ne kadar Batı ve Rusya arasında denge politikası izlemeye çalışmış olsa da 2013 yılında ülkede "Meydan Devrimi" adı altında tekrardan şiddetli protestolar yaşanmıştır. Protestoların temel gerekçesi ise AB ve Ukrayna arasında imzalanması ön görülen ekonomik ortaklık antlaşmasıdır. Yanukoviç'in AB ortaklık antlaşmasını imzalamamasının sonucunda ülkede "Meydan Devrimi" ortaya çıkmış ve Yanukoviç Rusya'ya kaçmıştır. Tüm bu yaşanan gelişmeler sonrasında 2014 yılında Rusya, Kırım'ı ilhak etmiştir (Adatepe ve Göçoğlu, 2025, s. 250). Kırım'ın ilhakı sonrasında AB'nin enerji güvenliğine yönelik tehditler katlanarak artmıştır. Sebebi ise AB, ithal ettiği olduğu

enerjinin yaklaşık yarısını Rusya'dan tedarik etmekteydi. Kırım'ın ilhaki sonrasında Ukrayna merkezli Batı ve Rusya arasında yaşanan gerginlikler her geçen gün hız kazanmıştır. Ukrayna meselesine NATO, ABD, BM ve AB'nin müdahale etmeleri sonucunda, kriz büyüyerek daha karmakarışık bir hale dönüşmüştür.

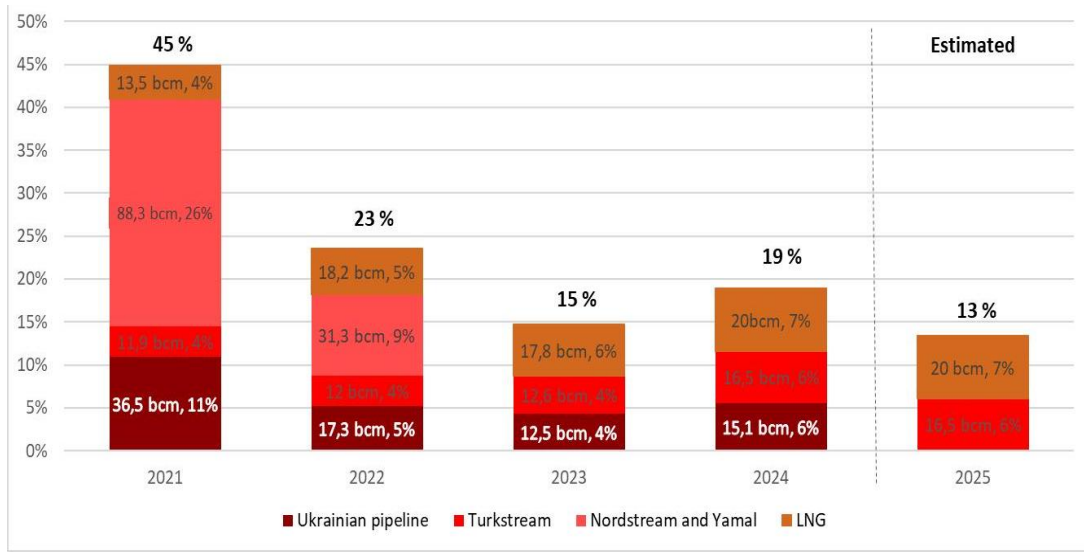
Ukrayna Kırım'ı kaybettikten sonra Rusya, Ukrayna'nın Donbass (Donetsk-Luhansk) bölgesinde bir takım ayrılıkçı hareketleri desteklemiştir. Bu süreçte Donbass bölgesindeki ayrılıkçı gruplar bağımsızlıklarını ilan ederek, Rusya'ya katılmak istediklerini bildirmişler fakat Rusya kabul etmemiştir (Adatepe ve Göçoğlu, 2025, s. 250- 251). 2022 yılının Şubat ayında Rusya, Donetsk ve Luhansk bölgelerinin bağımsızlıklarını tanıdığını açıklamış ve hemen ardından, Ukrayna'ya "Özel Operasyon" adı altında bir saldırı başlatmıştır. Bu durum tabii olarak Batı ve Rusya'yı birbirinden tamamen kopararak, yüzlerce insanın öldüğü Rusya-Ukrayna savaşını başlatmıştır.

ABD ve AB gibi Batılı ülkelerle Rusya arasında, Ukrayna üzerinden yaşanan krizlerin temelinde, Ukrayna'nın eski Varşova Paktı ve BDT üyesi olmasıdır. Rusya nasıl ki Türkistan coğrafyasını kendi arka bahçesi olarak görüyorsa, Ukrayna'yı da öyle görmektedir. Özellikle AB ve NATO'nun 2004 sonrasında Doğu Avrupa, Balkanlar ve İskandinav ülkelerine doğru yayılma politikası takip ederek bu bölgelerdeki ülkelerin nerdeyse tamamını Birliğe üye tapması, Rusya'nın tepkisini çekmiştir. Rusya özellikle NATO'nun kendi sınırlarına yaklaşmasını büyük güvenlik tehdidi olarak algılamıştır. 2021 yılında Rusya, NATO'nun doğuya doğru daha fazla genişlemesini engelleyip, NATO'yu Rusya sınırlarından uzaklaştırabilmek için bir antlaşma taslağı önermiştir. Bu taslak NATO'nun Rusya sınırına asker yerleştirmemesini ve Moskova'ya karşı güvenlik tehdidi oluşturabilecek uzun menzilli silah sistemlerinin Rusya sınırlarına konuşlandırılmamasını içermiştir (Çiçek ve Birvural, 2024, s. 1254). Bu taslakla birlikte Rusya, 2008'de NATO'nun zirve bildirgesinde yer alan Gürcistan ve Ukrayna'nın NATO bloğuna katılacağına dair kararını iptal etmesi gerektiğini NATO'ya defalarca iletmiştir. (Çiçek ve Birvural, 2024, s. 1256). Bu mesajlarla Rusya, Ukrayna ve Gürcistan'ın NATO'ya üye olmaması gerektiğini ve bu konuda Moskova'ya güvenlik garantileri verilmesini savunmuştur. Ukrayna merkezli Batı ve Rusya arasındaki karşılıklı diplomatik restleşmeler devam ederken, 2021 yılının sonuna doğru Rusya, Ukrayna sınırına asker yığmaya başlamıştır. Taraflar arasındaki diplomatik restleşmeler 24 Şubat 2022'de Rusya'nın havadan, karadan ve denizden Ukrayna'yı işgale başlamasına sebebiyet vermiştir. Savaş başladıktan sonra Batılı ülkelerin Rusya'ya uyguladığı ekonomik yaptırımlar savaşın şiddetini arttırmıştır. Bunun karşılığında Rusya, Batı yaptırımlarına cevap olarak elindeki enerji rezervlerini koz olarak kullanmıştır. Diğer bir ifadeyle Rusya enerjiyi siyahlaştırarak, Batılı ülkelerin enerji faturalarını Rus rublesiyle yapmaları şartını koymuştur (Çiçek ve Birvural, 2024, s. 1256).

Karşılıklı Enerji Bağımlılığı Çerçevesinde AB-Rusya İlişkileri

Rusya'dan Avrupa'ya uzanan Türk Akım ve Kuzey Akım boru hatları inşa edilmeden önce, Rusya'dan Avrupa ülkelerine gelen doğalgazın %80'i Ukrayna topraklarından geçmiştir. Dolayısıyla Ukrayna ekonomisi bu ticaretten önemli transit gelirleri elde etmiştir (Telli, 2025). Avrupa Komisyonu'nun 2025 tarihli raporuna göre Rusya, AB ülkelerine İhraç ettiği doğalgaz akışını 2006, 2009, 2014 ve 2022 yılında tek taraflı olarak keserek, AB'nin enerji arz güvenliğini defalarca tehdit etmiştir. Rusya-Ukrayna savaşı

başladıktan sonra, Mayıs 2022’de Avrupa Komisyonu REPowerEU Planı başlatmıştır. Plan AB’nin tamamen Rus enerjisine bağımlılığını azaltarak asgari seviyeye indirmeyi hedeflemiştir. Bu çerçevede AB enerji verimliliğini artırarak, yenilenebilir enerjiye yönelik yatırımları hızlandırmayı hedeflemiştir. AB 2022 ve 2024 yılları arasında Rusya’dan yaklaşık 60 milyar metreküpten daha az doğalgaz ithal etmiştir (European Commission, 2025a). Şekil 2’de görüldüğü gibi AB, Rusya’dan 2024 yılında 52 milyar metreküp gaz ithalatı yapmıştır. Bu gazın 32 milyar metreküp boru hattıyla, 20 milyar metreküpü ise sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) olarak ithal edilmiştir. 2024 yılında AB, Rusya’dan 13 milyon ton petrol ithalatı yapmakla birlikte yaklaşık 2 bin 800 tondan fazla zenginleştirilmiş uranyum rezervi tedarik etmiştir (European Commission, 2025a).

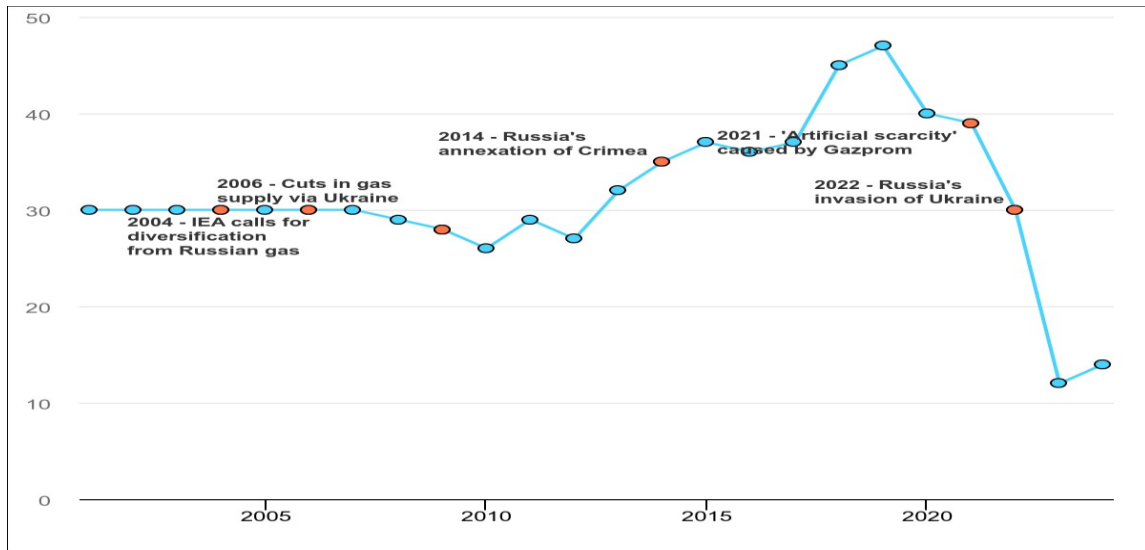
Şekil 2: 2021-2025 yılları arasında AB’nin Rusya’dan İthal Ettiği Gazın Güzergâhlara Göre Dağılımı (European Commission, 2025a)

2025 yılının başında Avrupa gaz fiyat endeksi (TTF), Rusya-Ukrayna savaşı öncesinin ortalama iki katına çıkmıştır. 2024’te AB’deki gaz fiyatları %59 artarak 30 EUR/MWh’den, 48 EUR/MWh’ye yükselmiştir. Bu yükseliş Avrupa’daki elektrik fiyatlarının artışını tetiklemiştir. Dolayısıyla Avrupa endüstrisi ABD ve Çin’e kıyasla iki kat daha fazla elektrik faturaları ödemek zorunda kalmıştır (EMBER, 2025a). EMBER’e göre AB enerji krizi yaşadığı 2021-2024 yılları arasında fosil yakıt ithalatı için 1,8 trilyon avroya ödeme yapmıştır. Bu ödeme kriz öncesindeki fosil yakıt ödemeleriyle karşılaştırıldığında, AB’nin 930 milyar avro daha fazla ödeme yaptığını göstermektedir (EMBER, 2025d).

AB’nin 2024 yılında tüketmiş olduğu uranyumun yaklaşık %14’ü Rusya’dan tedarik edilmiş olmakla birlikte, AB’nin uranyum dönüştürme hizmetleri ve uranyum zenginleştirme hizmetlerine olan talebinin yaklaşık % 24’ünü de Rusya’dan karşılanmıştır (European Commission, 2025a). Şekil 2 detaylı incelendiğinde AB’nin, Rusya’dan Ukrayna boru hatlarıyla ithal ettiği doğalgaz 2021-2024 yılları arasında sürekli düşüş göstererek, 2025 yılında sıfırlanmıştır. İlgili yıllar arasında AB’nin, Rusya’dan Türk Akımı üzerinden ithal ettiği doğalgaz miktarları sürekli artmıştır. 2023 yılından itibaren Kuzey Akım ve Yamal boru hatlarından gelen doğalgaz akışı tamamen kesilmiştir. Fakat AB’nin Rusya’dan ithal ettiği LNG’nin 2021-2025 yılları arasında sürekli artarak, 2025’te 20

milyar metreküpe çıktığı Şekil 2'de görülmektedir. Kısaca AB'nin Rusya'dan ithal etmiş olduğu gaz miktarı 2021-2025 yılları arasında %45'ten, %13'e gerilemiştir. Şekil 1'e göre AB'nin Rusya'dan ithal ettiği Petrol ürünleri ise 2022-2025 arasında %27'den, %3'e gerilemiştir. İlgili yıllar arasında AB'nin Rusya'dan kömür ithalatı sıfırlanmıştır.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın verilerine göre 2026 yılının sonunda ABD, Kanada, Katar ve Afrika ülkelerinde yaklaşık 85-90 milyar metreküp kapasiteli yeni LNG tesisleri devreye alınacaktır. Bu sebeple küresel LNG artış taleplerinin önümüzdeki yıllarda daralmayacağı öngörülmektedir. AB önümüzdeki kısa sürede toplam LNG ithalat kapasitesini yıllık ortalama 250 milyar metreküpe çıkmayı hedeflemektedir. Bu miktar mevcut LNG ithalat kapasitesinin yaklaşık iki katından fazladır (European Commission, 2025a). Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin hemen öncesinde, AB tüketmiş olduğu doğalgazın %45'ini (150 milyar metreküp) Rusya'dan ithal etmekteydi (Telli, 2025). Bu oran 2025 yılı itibarıyla %13'e inmiştir. Savaş başladıktan sonra doğalgaz fiyatında %128'lik rekor yükselişler yaşamıştır (Telli, 2025).

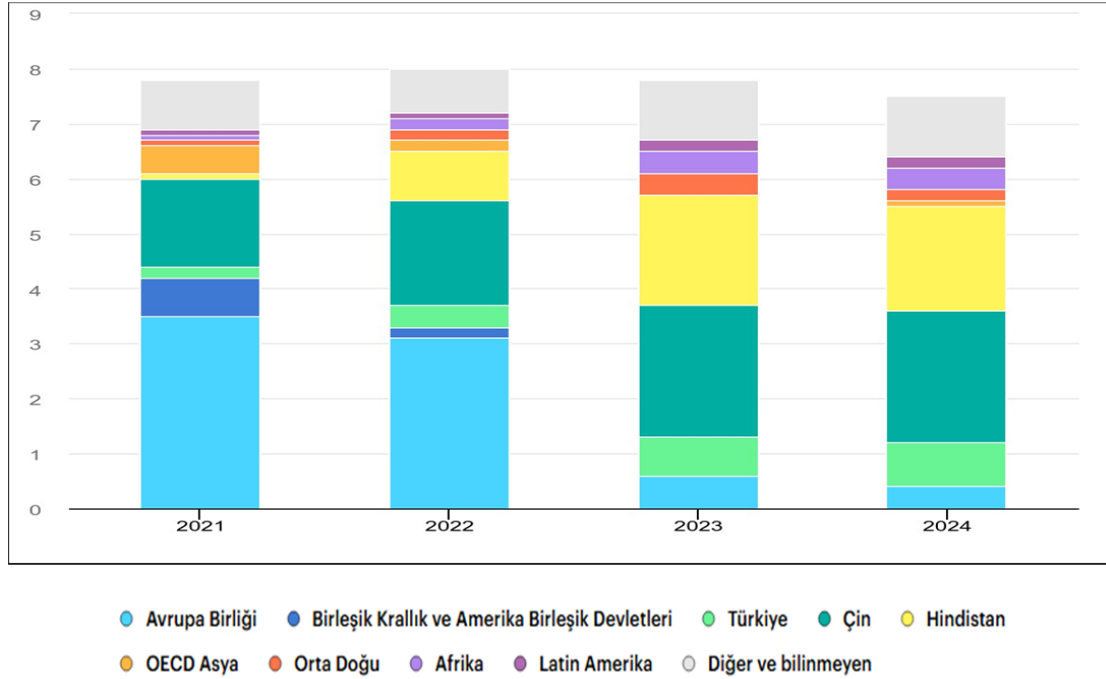

Şekil 3: 2001-2024 Yılları Arasında AB'nin Rusya'dan İthal Ettiği Gaz Talebinin Yüzdeler Gösterimi (IEA, 2025)

Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) verilerinden hazırlanan Şekil 3 detaylı incelendiğinde 2001 yılında %30 oranında Rusya'ya gaz bağımlısı olan AB'nin bu bağımlılık oranı 2010 yılında %26'ya düşmüştür. İlerleyen yıllarda bu bağımlılık 2019 yılına gelindiğinde %47'ye çıkmıştır. AB 2006, 2009 ve 2014 yıllarında Rusya tarafından gerçekleştirilen gaz kesintileri ve Kırım'ın ilhakından ders çıkarmayarak bu bağımlılığını devam ettirmiştir. 2022 yılında Rusya'nın Ukrayna işgali başlayınca, gaz ithalatında sert bir düşüş yaşanmıştır. Fakat 2023 ve 2024 yılları arasında AB'nin Rusya'dan ithal ettiği gaz miktarı %12'den, %14'e çıkmıştır.

2022 yılının Şubat ayından günümüze kadar gelinen süreçte, Ukrayna savaşı nedeniyle Rusya enerji ürünlerini farklı ülkelere pazarlamaya başlamıştır. IEA'nın raporları incelendiğinde Rusya'nın müşterilerine yönelik enerji arz sıkıntısı yaşamadığı görülmektedir. Rusya AB'ye ihraç edemediği petrol ürünlerini ağırlıklı olarak Çin, Hindistan ve Türkiye'ye ihraç etmiştir. IEA'ya göre 2023 yılında Rusya'nın petrol

ihracatından elde ettiği aylık gelirleri yaklaşık 4,2 milyar ABD doları bazında düşmüştür (Kaynak: IEA, 2025).

Şekil 4: 2021-2024 Yılları Arasında Ükelere Göre Rusya'nın Petrol İhracatı (IEA, 2025)

Şekil 4 detaylı incelendiğinde Rusya;

- AB'ye 2021'de 3,5, 2022'de 3,1, 2023'te 0,6 ve 2024'te 0,4
- Çin'e 2021'de 1,6, 2022'de 1,9, 2023'te 2,4 ve 2024'te 2,4
- Hindistan'a 2021'de 0,1, 2022'de 0,9, 2023'te 2, 2024'te 1,9
- Türkiye'ye 2021'de 0,2, 2022'de 0,4, 2023'te 0,7 ve 2024'te ise 0,8 milyon ton günlük petrol ihracatı yapmıştır.

Şekil 4'te de görüldüğü gibi Rusya'nın, Ukrayna'ya saldırı için hazırlık yaptığı 2021 yılından itibaren petrol ihraç edilen ülkelere önemli değişiklikler meydana gelmiştir. 2021 ve 2024 yılları arasında Rus petrolünün AB ve ABD'ye ihracatında büyük azalmalar meydana gelerek asgari seviyeye düşmüştür. Diğer taraftan ilgili yıllar arasında Rus petrolünün ihracatında özellikle Çin ve Hindistan rekor kırarak en üst seviyeye yerleşmişlerdir.

AB içerisinde Rusya'dan enerji ithal etmek için "Gölge gemilerin" kullanılması ve Rusya menşeli enerji türlerinin çeşitli yol ve yöntemlerle aklanması sonucunda, Rusya'ya olan gaz bağımlılığı sıfırlanamamıştır. Bu nedenle AB 2024 yılında Rusya'dan ithal ettiği fosil yakıtlar için 21,9 milyar avroya ödemiştir. Bu rakam AB'nin Ukrayna'yı desteklemek için ödediği 18,7 milyar avroluk mali yardıma yaklaşmış durumdadır (EMBER, 2025a).

AB'nin tüm üyeleri Rusya menşeli gaz yerine alternatif ülkelere gaz olarak enerji güvenliğini sağlamak yolunda eşit fırsatlara sahip değildir. Rusya'ya en fazla bağımlı olan AB ülkeleri Slovakya, Avusturya ve Macaristan'dır. Bu ülkelerdeki enerji dağıtım alt yapısına ilişkin şebeke sistemlerinin büyük bir çoğunluğu Rusya tarafından

yapılmıştır. AB'nin finanse ettiği şebeke iyileştirmeleri bu ülkeler için tam olarak yeterli değildir (EMBER, 2025a). Ayrıca Rusya, Slovakya ve Macaristan'a indirimli fiyattan enerji tedariki sağlamaktadır.

Ülkeler	Petrol		Gaz	
	2021	2024	2021	2024
Rusya	%26	%3	%43	%18
Norveç	%10	%12	%24	%33
ABD	%8	%15	%6	%17
Cezayir			%13	%14
Kazakistan	%8	%12		
Libya	%8	%7		
Suudi Arabistan		%7		
Diğer	%40	%47	%14	%18

Tablo 1: AB'nin 2021 ve 2024 Yılları Arasında İlgili Ükelere Göre Değişen Gaz ve Petroldeki İthalat Bağımlılığının Yüzdeler Gösterimi (EMBER, 2025d)

Tablo 1 incelendiğinde AB'nin 2021 ve 2024 yılları arasında Rusya'dan ithal ettiği gaz oranında büyük azalmalar söz konusudur. Fakat ilgili yıllar arasında AB'nin gaz ithalatında, özellikle Norveç başta olmak üzere ABD'ye olan bağımlılık oranının hızla yükseldiği görülmektedir. Benzer şekilde ilgili yıllar arasında AB'nin, Rusya'dan ithal ettiği petrol oranları düşerken, Kazakistan'dan ithalatta artış görülmektedir.

Rusya-Ukrayna savaşı hiç şüphesiz ki Alman ekonomisini derinden sarsmıştır. Savaş başlamadan önce 2021 yılında Almanya, doğalgazın yaklaşık %55'ini, petrolün %35'ini ve kömürünse %45'ini Rusya'dan ithal etmiştir (Altundağ, 2025). 2022 yılının sonun geldiğinde Gazprom tarafında Almanya'ya yapılan gaz akışı durmakla kalmayıp, Kuzey Akım 1 ve Kuzey Akım 2 boru hatları kim ve kimler tarafından patlatıldığı bilinmemek üzere devre dışı kalmıştır. Bu süreçte Almanya enerji güvenliğini sağlamak yolunda zorunlu olarak radikal politika değişikliğine giderek, enerji dönüşümünde hızlı kararlar almıştır. Bu kararlar doğrultusunda Almanya, Norveç, ABD ve Katar gibi ülkelerden LNG ithal ederek, ülkenin LNG altyapısında çeşitlilik arttırılmıştır (Altundağ, 2025). Bu çerçevede Wilhelmshaven, Stade ve Brunsbüttel gibi liman şehirlerinde LNG terminalleri inşa edilmiştir. 2030 yılına kadar ülkede tüketilen elektriğin %80'ini yenilenebilir enerji kaynaklarında karşılamayı hedefleyen Almanya, yenilenebilir enerjiye yönelik altyapı yatırımlarını arttırmıştır (Altundağ, 2025). Kömür ve nükleer enerji alanındaki politikalarını yeniden düzenleyen Almanya, önceki yıllarda kapatma kararı aldığı bazı kömür ve nükleer santrallerini yeniden devreye almıştır. Enerjinin etkin verimli ve özellikle de tasarruflu kullanılmasına yönelik halka çağrılarında bulunan Almanya bu çerçevede birçok kampanya başlatmıştır (Altundağ, 2025).

Rusya-Ukrayna Savaşı Bağlamında AB-ABD İlişkilerinin Enerji Güvenliği Perspektifinden Analizi

2024 yılında ABD, AB'nin LNG ihtiyacının %45'ini tek başına karşılar duruma gelmiştir. AB LNG ithalatında ikinci sırada ise %7'lik oranla Rusya yer almıştır. Bu durum tabii olarak AB'nin, Rusya ile yaşadığı sorunların bir benzerini gelecek yıllarda ABD ile yaşama olasılığını beraberinde getirebilir. AB'nin, ABD'ye askeri güvenlik bağlamında

da bağımlı olması AB'nin ilerleyen yıllarda dış politikada manevra alanı daraltabilir (Telli, 2025). 27 Temmuz 2025 tarihinde ABD ve AB arasında, 2028 yılına kadar 750 milyar dolar değerinde LNG, petrol ve nükleer yakıt ithalatına ilişkin bir antlaşma imzalanmıştır (Fleck, 2025). Antlaşmanın devamında AB'nin, ABD'ye yaptığı ihracatın büyük bir kısmı için ABD %15 oranında gümrük vergisi uygulayacağını belirtmiş ve bu durum AB tarafından kabul edilmiştir. Ayrıca AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen tarafından AB'nin, ABD'ye 600 milyar dolarlık yatırım yapacağı duyurulmuştur (Fleck, 2025).

Ukrayna savaşı sonrası süreçte AB, Rusya'dan ithal ettiği gazı 2021-2024 yılları arasında büyük oranda azaltarak 150,2 milyar metreküpten, 51,7 milyar metreküpe indirmiştir. AB, Rusya'dan gelen 98,5 milyar metreküplük açığı kapatmak için farklı pazarlara yönelmiştir. Aynı yıllar arasında AB'nin, ABD'den yapmış olduğu gaz miktarı 45,1 milyar metreküp olarak gerçekleşmiştir (Fleck, 2025). Tablo 2'de de görüldüğü gibi 2021-2024 yılları arasında AB'nin ABD'den yapmış olduğu gaz ithalatı %139, Norveç'ten %15 ve Cezayir'den %11 oranında artarken, Rusya'dan ise %60 oranında azalmıştır (Fleck, 2025).

Ülkeler	Yüzdelerik Değişim oranları
ABD	+ %139
Rusya	-%66
Norveç	+%15
Cezayir	-%11
Diğerleri	+%10

Tablo 2: 2021-2024 Yılları arasında ülkelere göre AB'nin ithal etmiş olduğu gaz oranlarının yüzdelerik değişimi (Statista, 2025)

2024 yılında AB Norveç'ten 91,1, Cezayir'den 39,2, Katar 11,8, Azerbaycan'dan 11,7, İngiltere'den 11,7 milyar metreküp gaz ithalatı yapmıştır. 2024'te AB'nin enerji tedarikinde ülke çeşitliliği artmıştır. Fakat 2024'te, 2021 yılına oranla AB tarafından 61,4 milyar metreküp daha az gaz ithalatı yapılmış (Fleck, 2025). Reuters'a göre AB 2024 yılında ABD'den yaklaşık 75 milyar dolar değerinde petrol, doğalgaz ve kömür ithalatı gerçekleştirmiş olmakla birlikte, taraflar önümüzdeki üç yıl içinde bu rakamı yıllık 250 milyar dolara yükseltme konusunda anlaşmışlardır (Bouso, 2025). Reuters'ın, Eurostat referanslı verilerine göre 2024 yılında AB LNG talebinin %50'sini, petrol talebinin %17'sini, kömür talebinin ise %35'ini ABD'den ithal etmiştir (Bouso, 2025). Eurostat'ın verilerine göre 2025 yılının ikinci çeyreğinde, AB'nin LNG ve kömür ithalatında en büyük ortak ABD olmuştur (Eurostat, 2025).

Eurostat'a göre 2025 yılının ikinci çeyreğinde AB petrol ithalatının %15,2'sini Norveç'ten, %14,2'sini ABD'den ve %12,7'sini Kazakistan'dan karşılamıştır. Aynı dönemde AB doğalgaz talebinin %50,8'ini Norveç'ten, %17,8'ini Cezayir'den ve %12,1'ini de İngiltere'den ithal etmiştir. 2025 yılının ikinci çeyreğinde AB'nin LNG ihtiyacının %57,7'si ABD'den, %12,9'u Rusya'dan, %7,4'ü Cezayir'den ve %7,1'i ise Katar'dan ithal edilmiştir. Aynı döneme ilişkin AB'nin kömür ithalatındaki en büyük ortağı tabii olarak ABD olmuştur. Bu çerçevede AB kömür ithalatının %35,3'ünü ABD'den, %33,2'sini Avustralya'dan ve %12,5'ini de Kolombiya'dan tedarik etmiştir (Eurostat, 2025).

Ukrayna savaşı öncesinde enerji ürünlerinin tedarikince çok büyük oranlarda Rusya'ya bağımlı olan AB'nin, savaş sonrası dönemde bağımlılık yönünün değiştii görölmektedir. Bu durum yangından kaçarken doluya tutulmak şeklinde de ifade edilebilir. Geçmişte Rusya'ya enerji ürünlerinin tedarikinde göbekten bağımlı olan AB, günümüzde benzer bağımlılık ilişkisini ABD ile kurmuş gözükmektedir. Rusya'nın, Ukrayna üzerinden AB'ye oluşturmuş olduğu tehditlerin benzeri, ilerleyen yıllarda ABD tarafından da ortaya çıkabilir. 1973'te yaşanan küresel petrol krizi, devletlerin enerji güvenliğini sağlayabilmeleri yolunda karşı karşıya kaldıkları tehditleri ortaya çıkarmıştır. İlgili yıllarda ABD, enerji talebinin büyük bir kısmını Suudi Arabistan ve Basra Körfezi bölgelerinden tedarik etmiştir. Dönemin ABD Başkanı Carter bir doktrin ilan ederek Basra Körfezi başta olma üzere tüm orta Doğu petrollerinin, ABD'nin ulusal çıkarları için hayati öneme sahip olduğuna vurgu yaparak, gerekirse güç kullanabileceklerine dikkat çekmiştir (Telli, 2025, s. 1023). Bu durum ilerleyen yıllara yönelik ABD enerji ihracatının AB'ye her geçen gün artması sonucunda, ABD'nin enerji ihraç gelirlerini arttıracaktır. AB, Rusya'ya olan enerji bağımlılığını azalttığı gibi ilerleyen yıllarda ABD'den de azaltmak istediğinde ABD, AB'ye karşı sert güç unsurlarını devreye sokabilir.

2023-2024 yılları arasında AB'nin Rusya'dan ithal ettiği gaz %15'ten, %19'a çıkmasına rağmen AB Komisyonu 26 Mart 2025'te Rusya'dan enerji ithalatının kademeli olarak durdurulmasına ilişkin planı belirsiz bir tarihe ertelemiştir (Reuters, 2025). 2024 yılında AB'deki gaz fiyatları %59 artış göstererek, 30 EUR/MWh'den, 48 EUR/MWh'ye yükselmiştir (EMBER, 2025a). Bu durum elektrik fiyatlarının da yükselişine sebep olmuştur. AB'deki sanayiciler ABD ve Çin'e kıyasla iki kat daha fazla elektrik faturası ödemek zorunda kalmışlardır. Genel olarak AB'deki enerji fiyatlarının yüksekliği hayat pahalılığını beraberinde getirmiştir. EMBER'e göre 2030 yılına gelindiğinde AB gaz talebinin 131 milyar metreküpe (%26 artış) çıkması öngörülmektedir (EMBER, 2025a). Bu durum önümüzdeki yıllarda AB'nin daha büyük hayat pahalılığı ve enflasyon sorunlarıyla karşılaşacağı göstermektedir.

Sonuç

Araştırmada enerjinin sürdürülebilir büyüme ve kalkınmada hayati öneme sahip olduğuna vurgulanmıştır. Bu çerçevede enerji güvenliğinin devletlerin hem ulusal hem de uluslararası güvenlikleriyle paralel ilişkili olduğuna dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Sanayi devriminden günümüze kadar geçen sürede nüfus artışı, kentleşme, sanayileşme, motorlu taşıt sayısının artışı ve veri merkezlerinin artışına paralel olarak, devletlerin enerjiye olan bağımlılıkları her geçen gün artmaktadır. Enerji günümüz modern dünyasında eğitim, sağlık, sanayi ve sayısız dijital platformlar başta olmak üzere her türlü üretim ve tüketim zincirlerinin tamamında kullanılmaktadır. Bu sebeple günümüz dünyasında devletlerin modern yaşamlarını sürdürebilmeleri için enerji, su ve oksijen kadar hayati öneme sahiptir. Öyle ki gelişmiş bir devlete bir dakikalığına yaşanabilecek, enerji kesintisi ilgili devleti, siber güvenlik tehditleri başta olmak üzere her türlü üretim ve tüketim zincirleri sürecinde milyarlarca dolar zarara uğratabilir.

Enerjinin öneminin her geçen gün arttığı günümüz modern dünyada, devletlerin birbirleriyle olan rekabetinde enerji, zaman zaman araç, zaman zaman da amaç olarak kullanılmaktadır. Bu durum enerji ithalatçıları, ihracatçıları ve transit ülkeler arasında zaman zaman kriz ve savaşları tetiklerken, zaman zaman da diplomasiye alan açarak,

barış ve istikrarı beraberinde getirmektedir. Diğer bir ifadeyle devletler enerji güvenliklerini sağlayabilmek için bazen kriz ve savaşlar çıkarmakta, bazen de barış ve istikrarı desteklemektedirler. Enerji güvenliği temel olarak iki bölüme ayrılmaktadır:

- Birincisi enerji rezervleri bakımından zengin olan ülkelerin, enerji rezervlerini ihraç edebilecekleri, “arz çeşitliliğini” arttırmak,
- İkincisi ise enerji rezervleri bakımında fakir olan ülkelerin, enerji talep edecekleri ülkelere yönelik, “talep çeşitliliğini” arttırmaktır.

Araştırma genel olarak Rusya-Ukrayna savaşının AB ve Rusya enerji güvenliği üzerine etkilerini analiz ederek genişletilmiştir. Araştırma, ilerleyen bölümlerde AB'nin bu savaştan ders çıkarıp çıkarmadığı ve Rusya dışında alternatif enerji tedarikçileri bulmasının sonucunda, enerji güvenliğini sağlayıp sağlayamadığına ilişkin sorulara cevap verilerek daraltılmıştır. Araştırmada Rusya-Ukrayna savaşının; Rusya-AB ve Rusya-Batı arasındaki tarihsel derinliklerine yer verilerek, taraflar arasındaki savaşların ve enerji krizlerin sebep sonuç ilişkileri, enerji güvenliği bağlamında analiz edilmeye çalışılmıştır.

Eurostat'ın verilerine göre 2025 yılının ikinci çeyreğinde AB doğalgaz talebinin %7,8'ini, LNG talebinin de %12,9'unu Rusya'dan tedarik ederek toplam gaz tüketiminin %20,7'sini Rusya'dan karşılamıştır. Aynı yılın ilgili döneminde AB, Norveç'ten %50,8 oranında doğalgaz ithal etmekle birlikte, ABD'den de %57,7 oranında LNG ithalatı yapmıştır (Janson, 2025). Bu durum savaş öncesinde enerjide Rusya'ya aşırı bağımlı olan AB'nin savaş sürecinde Rusya'ya olan bağımlılığının tamamen bitmediğini göstermekle birlikte, ABD ve Norveç'e olan bağımlılığın hızla yükseldiğini yansıtmaktadır.

Araştırmada AB'nin Yeşil Mutabakat ve sıfır karbonlu kıta olma hedefleri doğrultusunda, yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimine yönelik önemli mesafeler kat ettiği dikkat çekilerek, enerji tüketiminin azaltılması başta olmak üzere, enerji verimliliği ve enerji tasarrufu çerçevesinde AB'nin mevcut ve gelecek perspektifi analiz edilmiştir. AB'nin toplam enerji tüketimi içerisinde yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanım oranında, önemli yükselişlerin olduğuna ve enerji tasarrufu yoluyla, toplam enerji tüketiminde ciddi azalmaların görüldüğüne araştırma kapsamında yer verilmiştir.

Özetle araştırmadan elde edilen sonuç çıktıları kapsamında AB'nin, Rusya'ya olan enerji bağımlılığının azalmasına paralel olarak, Norveç ve ABD'ye olan bağımlılığın arttığı görülmüştür. Buna karşılık AB içerisindeki yenilenebilir enerji üretiminin artışı ve toplam enerji tüketiminin azalmasına yönelik tüm senaryolar birlikte analiz edildiğinde, AB'nin enerji güvenliğinin önümüzdeki yıllarda hala büyük güvenlik tehditlerle karşı karşıya olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında AB'nin enerjiyi verimli, etkin ve tasarruflu kullanmaya yönelik çalışmaları ve yenilenebilir enerji kaynaklarının toplam tüketim içerisindeki artışı dikkate alındığında, enerji güvenliğine yönelik tehditlerin asgari seviyeye düşebilme ihtimaline dair sonuç çıktıları elde edilmiştir.

Kaynaklar

Adatepe, M. ve Göçoğlu, V. (2025). Rusya-Ukrayna Savaşında Avrupa Birliği'nin Enerji Politikası ve Türkiye: Kamu Politikası Süreci Çerçevesinde Bir Analiz, *TESAM Akademi Dergisi*, 12(1), 243-276.

Altundağ, M. E. (2025). *Rusya-Ukrayna Savaşının Almanya'nın Enerji Politikalarına Etkisi*, EURO Politika, <https://www.europolitika.com/rusya-ukrayna-savasinin-alkmanyenin-enerji-politikalarina-etkisi>.

Alsaleh, M. C. ve Kihti, A. (2025). Çevresel Güvenlik Bağlamında Rusya-Ukrayna Savaşı Sonrası Avrupa Birliği'nin Sürdürülebilir Enerji Politikaları, *International Journal of Applied Economic and Finance Studies*, 10(1), 28-36

Bouso, R. (2025). EU energy policy trapped between US gas and Chinese green tech, <https://www.reuters.com/markets/commodities/eu-energy-policy-trapped-between-us-gas-chinese-green-tech-bouso-2025-07-31>.

Boztürk, H. ve Önal, B. (2025). Güç-Çıkar Çatışmasında Avrupa Birliği'nin Doğu Akdeniz'deki Normatif Gücü: Yunanistan Örneği, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 229-250

Fleck, A. (2025). EU Exchanges Russian Gas for American & Norwegian Supplies, Statista, https://www.statista.com/chart/35028/volume-of-natural-gas-imported-to-the-eu/?srsId=AfmBOoq1GR_zoa5XxGYCn5JZ1EMWj6rkYwdFVbsExnDldXvQGOakoncR.

European Commission, (2025a) Communication From The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of THE REGIONS Roadmap towards ending Russian energy imports [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52025DC0440R\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52025DC0440R(01)).

European Commission, (2025b). EU action to address the energy crisis, https://commission.europa.eu/topics/energy/eu-action-address-energy-crisis_en.

European Commission, 2025c, REPowerEU-3 years on https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/actions-and-measures-energy-prices/repowereu-3-years_en.

Eurostat, (2025). EU imports of energy products - latest developments, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_imports_of_energy_products_-_latest_developments.

EMBER, (2025a). The final push for EU Russian gas phase-out <https://ember-energy.org/latest-insights/the-final-push-for-eu-russian-gas-phase-out/#recommendations>.

EMBER, (2025b). European Union, The EU accelerates its electricity transition in the wake of the energy crisis, <https://ember-energy.org/countries-and-regions/european-union>.

EMBER, (2025c). European Electricity Review 2025, <https://ember-energy.org/latest-insights/european-electricity-review-2025>.

EMBER, (2025d). Shockproof: how electrification can strengthen EU energy security, <https://ember-energy.org/latest-insights/shockproof-how-electrification-can-strengthen-eu-energy-security>.

- Gül, Ç. N. ve Birvural, A. (2024) Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Enerji Politikalarına Etkisi, *Social Sciences Studies Journal*, 10, 1253-1261
- IEA, (2025). International Energy Agency, Analysing the impacts on energy markets and energy security, Russia's War on Ukraine, <https://www.iea.org/topics/russias-war-on-ukraine>.
- Janson, M. (2025). Wie viel Gas bezieht die EU noch aus Russland? Statista, https://de.statista.com/infografik/34772/anteil-der-eu-importe-von-erdgas-und-lng-nach-herkunftslaendern/?lid=8pmn95wm6xnh&utm_source=braze&utm_medium=email&utm_id=12a9aa3e-a5ed-484b-a843-c41696b5edde&utm_campaign=DE_DailyData_Wed_25_KW46_MJ.
- Keskin, S. (2023). Ukrayna Krizi Çerçevesinde Gelişen Enerji Sorunu: Türkiye Ve Avrupa Üzerine Bir İnceleme, *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 14(64), 57-79
- Özalp, M. (2025). Dünyanın Yenilenebilir Enerji Görünümü 649-Geleceği, *Akademik Hassasiyetler Dergisi*, 28(12), 649-681.
- Özel, Ö. M. S. ve Şahin, E. (2023). Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Avrupa Birliği Enerji Politikalarına Etkisi, *Küresel Politika Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 46-54
- REPowerEU, (2025a). Affordable, secure and sustainable energy for Europe, European Commission, https://commission.europa.eu/topics/energy/repowereu_en.
- REPowerEU, (2025b). REPowerEU 3 years on: Commission takes stock of progress to phase out Russian fossil fuels, https://energy.ec.europa.eu/news/repowereu-3-years-commission-takes-stock-progress-phase-out-russian-fossil-fuels-2025-05-16_en.
- Reuters, (2025). EU Commission delays announcing plan to phase out Russian energy imports, <https://www.reuters.com/business/energy/eu-commission-delays-announcing-plan-phase-out-russian-energy-imports-2025-03-05/>.
- Stratejik, (2015). Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve Rusya'nın Politikası <https://stratejikortak.com/2015/11/bagmsz-devletler-toplulugu-bdt-ve.html>.
- Statista, (2025). EU Exchanges Russian Gas for American & Norwegian Supplies, Fleck Anna, https://www.statista.com/chart/35028/volume-of-natural-gas-imported-to-theeu/?srsltid=AfmBOoq1GR_zoa5XxGYCn5JZ1EMWj6rkYwdFVbsExnDldXvQGOa koncR.
- Sevim, C. (2012). Küresel Enerji Jeopolitiği ve Enerji Güvenliği, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 7(26), 4378- 4391.
- Soytürk, M. (2020). Avrupa Birliği ve Geleceği, *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 6(2), 311-330.
- Telli, A. (2025). Avrupa'nın Enerji Güvenliği Mimarisinde Rusya'nın Alternatifi Olarak ABD, *Panorama Global*, <https://www.globalpanorama.org/2025/04/avrupanin-enerji-guvenligi-mimarisinde-rusyanin-alternatifi-olarak-abd-azime-telli/>.
- Telli, A. (2025). Enerji Güvenliğinin Dış Politika Unsuru Olarak Yükselişi: AB'nin Enerji Güvenliği İkilemi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*, 20(3), 1019-1043

Yıldız, F. (2013). Avrupa Birliği Enerji Politikaları ve Enerji Arz Güvenliği Arayışları, *İnsan ve Toplum Dergisi*, 3(5), 159-181.

Structured Abstract

The study underscores the vital role of energy in ensuring sustainable growth and development. Within this framework, it highlights the close relationship between energy security and the national and international security of states. Since the Industrial Revolution, population growth, urbanization, industrialization, the rise in motor vehicle ownership, and the expansion of data centers have steadily increased states' dependence on energy. In today's modern world, energy is used across all production and consumption chains, including education, healthcare, industry, and numerous digital platforms. For this reason, energy has become as essential as water and oxygen for sustaining modern life. Even a one-minute energy outage in a highly developed country can cause billions of dollars in losses across production and consumption systems, particularly by exposing critical vulnerabilities such as cybersecurity threats.

As the importance of energy continues to grow, energy has increasingly been used as both an instrument and an objective in interstate competition. This dynamic may trigger crises and wars among energy importers, exporters, and transit states, while at other times creating diplomatic openings that foster peace and stability. In other words, to ensure their energy security, states may resort either to conflict or to supporting peace and stability. In its most basic form, energy security consists of two pillars:

- (1) for energy-rich states, enhancing "supply diversification" to expand the markets to which they can export their energy resources; and
- (2) for energy-poor states, enhancing "demand diversification" by seeking a broader set of supplier countries.

This research broadly analyzes the effects of the Russia–Ukraine war on the energy security of the European Union (EU) and Russia. In subsequent sections, the study narrows its focus by examining whether the EU has drawn lessons from the war and whether it has been able to secure its energy supply by identifying alternative suppliers beyond Russia. The research also incorporates the historical depth of Russia–EU and Russia–Western relations, analyzing the causes and consequences of wars and energy crises between the parties from the perspective of energy security.

According to Eurostat data, in the second quarter of 2025 the EU met 7.8% of its natural gas demand and 12.9% of its LNG demand from Russia, meaning that 20.7% of its total gas consumption still originated from Russian supplies. During the same period, the EU imported 50.8% of its natural gas from Norway and 57.7% of its LNG from the United States (Janson, 2025). These figures indicate that although the EU's excessive pre-war dependence on Russian energy has not completely ended, its dependency on the United States and Norway has risen sharply.

The study further notes that the EU has made significant progress in generating energy from renewable sources in line with its Green Deal and net-zero emissions goals. The EU's current and future perspectives on reducing energy consumption, improving energy efficiency, and promoting energy savings are analyzed. The research highlights

substantial increases in the share of renewable energy within the EU's total energy consumption, as well as marked decreases in overall consumption through energy-saving measures.

In summary, the findings show that while the EU's dependence on Russian energy has declined, its reliance on Norway and the United States has increased. When these developments are evaluated alongside scenarios projecting further growth in renewable energy production and reductions in total energy consumption, the study concludes that the EU will continue to face significant energy-security challenges in the coming years. Nevertheless, considering the EU's efforts to enhance efficiency and savings, and the rising share of renewables in its energy mix, the research suggests that energy-security risks may be reduced to a minimum over time.

Since the Industrial Revolution, energy has become a critical lever for enabling states' sustainable growth and development, as well as ensuring their national and international security. Parallel to global increases in population, the number of motor vehicles, urbanization, industrialization, artificial intelligence, and data centers, energy demand continues to rise. Consequently, "energy security" directly shapes states' prosperity, reflecting their trajectories of survival or decline. As demonstrated in the Russia-Ukraine war, energy has functioned as an instrument—and at times both an instrument and an objective—in interstate competition, crises, and conflicts from the Industrial Revolution to the present. This study analyzes the implications of the Russia-Ukraine war for EU energy security. It examines which states gained advantages or faced disadvantages in terms of energy security during the war, why the EU encountered an energy security crisis, and which policy measures were adopted in response.